

Friedrich Hayek'in Darwinici Muhafazakârlığı*

Larry Arnhart

Çeviren:
Akif Kemal Koç

Liberal Düşünce Dergisi, Yıl: 23, Sayı: 90, Bahar 2018, ss. 147-168.

Muhafazakârların Charles Darwin'e ihtiyaçları vardır. İhtiyaçları vardır çünkü insan doğasının Darwinici bir bilim, doğaya, geleneğe ve akla dayanan özgürlüğe muhafazakâr teslimiyeti destekler. Muhafazakârlığın yirmi birinci yüzyıldaki entelektüel varoluşu, muhafazakârların muhafazakâr sosyal düşünceyi doğrulayan bir şey olarak, insanın biyolojik doğasındaki gelişmeleri çözümlene başarısına dayanacaktır.

Hem muhafazakârlık hem de Darwinizm kendiliğinden doğan düzen fikrine dayanır. Bu, kendiliğinden doğan düzenin önemini ve toplumu açıklamak için Darwinici evrimi savunan muhafazakâr politika felsefecisi Friedrich Hayek'in eserlerinde açıktır. Kendiliğinden doğan düzen fikri, Darwinici muhafazakârlığa bütünüyle sirayet etmiş – insan doğasının mükemmelleşebileceğine dair ütopyik görüşün zıddı olarak insan doğasının kusurluluğuna dair trajik görüş – kuşatıcı bir dünya görüşünün parçasıdır.

Hayek kendiliğinden doğan düzen fikrini savunurken doğal içgüdü ve rasyonel planlamadan ziyade alışkanlığın ya da geleneğin önceliğini vurgular. Ve her durumda şunu kastetmektedir: Sosyal düzenin tam bir izahı, geleneğin doğayla ve aklın hem gelenek hem de doğayla sınırlandırıldığı üç düzen türünün – doğal düzen, geleneksel düzen ve rasyonel düzen – iç içe geçmiş hiyerarşisini kabulünü lüzumlu kılar. Nihayetinde Darwinici muhafazakârlık, düzenin sözü edilen üç kaynağını da kabul eder.

* Arnhart, Larry, "Friedrich Hayek's Darwinian Conservatism", Ed. Louis Hunt, Peter McNamara, *Liberalism, Conservatism, And Hayek's Idea of Spontaneous Order*, Palgrave Macmillan, U.S.A., 2007, pp. 127-148.

Neticede Darwinci muhafazakârlar, insan doğasının ve geleneğin kendiliğinden doğan düzeninden kaynaklanan tanzim edilmiş özgürlük (ordered liberty) ile insan aklının planlanmış düzeninden kaynaklanan tanzim edilmiş özgürlüğün şartlarını açıklar. Bu özgürlük şartları özel mülkiyeti, aile hayatını ve sınırlandırılmış devleti ihtiva eder.¹

Kendiliğinden Doğan Düzen

Kendiliğinden doğan düzen planlanmamış bir düzendir. Herhangi bir zihnin ya da bir grup zihninin, zihinsel planının hesaplanmış sonucundan değil, kısa vadeli ihtiyaçları tatmin etmek üzere ortaya çıkan pek çok bireysel eylemin planlanmamış sonucundan doğan kompleks bir düzendir. Kendiliğinden doğan düzen, tasarımcısı olmayan bir tasarımdır.

Örneğin, dil kendiliğinden doğan bir düzendir. Dil, milyonlarca insanın planlanmış zihinsel tasarımının sonucu olmayan ve binlerce yıldır süren sözlü iletişiminden doğan son derece kompleks bir enstrümandır.

Mesela İngilizce konuşanlarımız, dilimizi uzun bir geçmişi olan lingüistik pratikler tarihinden miras olarak geleneksel bir şekilde devraldık ve her birimiz neticesini tahmin etmeksizin yahut planlamaksızın konuşmamızla İngiliz dilinin evrimine katkıda bulunuruz. Dilimiz William Shakespeare ile Kral James İncil'inin çevirmenleri gibi az sayıda dehanın ürettikleri ile çok sayıda sıradan insanın gündelik konuşmalarıyla zenginleşmiştir.

Bazı insanlar dilimizi baştan aşağıya reforme edebilecek İngiliz lingüistler komitesine sahip olmamız durumunda İngilizcemizin daha iyi olacağını düşünebilir. Fakat spontane düzen fikri taraftarları bunun mümkün ya da arzulanabilir bir şey olup olmadığı konusunda şüphe duyar. Sözlük derleyen, İngilizce gramer ders kitapları yazarlar ve çağdaş İngilizce kullanımını eleştiren William Safire gibi insanlar İngilizcenin geleceğini etkileyebilirler. Fakat etkileri, dili konuşan herkesin bir şey kattığı kompleks kültürel bir evrimin yalnızca küçük bir parçası olacaktır.

Michael Polanyi, 1951'de "kendiliğinden doğan düzen" terimini bireysel şeylerin ya da insanların karşılıklı uyumundan doğan planlanmamış, kompleks bir düzene gönderme yapan bir kavram olarak ortaya atmıştır. Hayek, Polanyi'nin bu terimini 1960'ta kullanmaya başlamıştır.² Fakat kendiliğinden

1 Gerekçelendirmemin detayı için, bkz., Larry Arnhart, *Darwinian Conservatism* (Exeter, UK: Imprint Academic, 2005). Gerekçelendirmemin eleştirisi için, bkz. Carson Holloway, *The Right Darwin?* (Dallas: Spence Publishing, 2006); ve John G. West, *Darwin's Conservatives: The Misguided Quest* (Seattle: Discovery Institute Press, 2006).

2 Michael Polanyi, *The Logic of Liberty: Reflections and Rejoinders* (Chicago: University of Chicago Press, 1951), ss. 154-178; Friedrich A. Hayek, *The Constitution of Liberty* (Chicago: University of Chicago Press, 1960), ss. 159-161

doğan düzen fikri ilk kez on sekizinci yüzyıl İskoç düşünürleri – özellikle Adam Ferguson, Adam Smith ve David Hume – tarafından tafsilatlı şekilde ele alınmıştır.³ Edmund Burke, sosyal düzenin sosyal reformcunun rasyonel tasarısından ziyade, çok sayıda neslin geleneklerinin tedrici evriminden doğduğunu ileri sürerken bu fikri benimsedi.

Kendiliğinden doğan düzen, muhafazakâr özgürlük görüşünde temel anlayıştır. Genellikle toplumda her kompleks düzenin bazı insanların emir verdiği ve diğerlerinin de bu emirlere itaat ettiği merkezi planlama ve yönetimi gerektirdiği ileri sürülür. Fakat muhafazakârlar, özgürlük düzeninin kendi çıkarları için eylemde bulunan ve merkezi otoritenin spesifik emirlerinden bağımsız bireylerin ve grupların karşılıklı uyumundan doğduğunu savunur. Liberteryen muhafazakârlar ve gelenekçi muhafazakârlar bazı konularda hemfikir olmasalar bile, kendiliğinden doğan düzenin önemini kabul etmede uzlaşırlar. Liberteryenler kendiliğinden doğan serbest piyasa düzeninin önemini vurgularken Adam Smith'i takip ederler. Gelenekçiler kendiliğinden doğan geleneksel pratik düzenin önemini vurgularken Edmund Burke'ü takip ederler. Her iki taraf da kendiliğinden doğan düzeni bireysel özgürlüğe uygun sosyal düzene ulaşılabilecek tek yol olarak görür. Hayek'in fikirleri liberteryenizm ile gelenekçiliğin kendiliğinden doğan düzen nosyonunda birleştiğini gösterir.

Darwin, bu kendiliğinden tekâmül eden düzen fikrini, doğal seleksiyon yoluyla gerçekleşen seçici alıkoyma özelliği bulunan canlılardaki kompleks düzenin evrimini tesadüfi kalıtsal varyasyon yoluyla açıklamak için kullanır. Hayek, sürekli olarak Darwin'in on sekizinci-yüzyılın kendiliğinden doğan düzen anlayışına olan borcuna dikkat çekmiştir. Adam Smith ve Edmund Burke gibi sosyal bilimlerde “evrimci yaklaşımı” benimseyen düşünürler, “Darwin'den önceki Darwinciler”di.⁴ Hayek, Darwinci muhakemeyi özgürlüğün evrimini açıklamada kullanmıştır. Alan Ebenstein, Hayek'in babasının ve baba tarafından büyükbabasının biyolog olduğuna ve Hayek'in düşüncesini hayatı boyunca Darwinci bilimin etkilediğine işaret eder. Ebenstein şu neticeye ulaşır: “Onun çalışması büyük ölçüde doğal fiziksel evrimin doğrularının topluma uygulama girişimiydi.”⁵ Hayek, diğer muhafazakâr düşünürlerden çok daha açık şekilde, Darwinci muhafazakârlığın yolunu hazırlamıştır.

3 Ronald Hamowy, *The Scottish Enlightenment and the Theory of Spontaneous Order* (Carbondale: Southern Illinois University press, 1987).

4 Friedrich A. Hayek, *Law, Legislation and Liberty, Say: 1, Rules and Order* (Chicago: Chicago University Press, 1973), ss. 22-23.

5 Alan Ebenstein, *Hayek's Journey: The Mind of Friedrich Hayek* (New York: Palgrave Macmillan, 2003), s. 6.

Hayek'i bir "muhafazakâr" olarak nitelerken, onun kendisini klasik on dokuzuncu-yüzyıldaki anlamıyla bir "liberal" olarak adlandırmasına karşı çıkıyorum. Bununla birlikte kendisinin muhafazakâr olduğunu reddederken bile, Hayek muhafazakâr düşünürleri, "yerleşik kurumların değerine saygılı ve müşfik olan eserlerinden dolayı metheder. Ayrıca muhafazakârlığın entelektüel kurucu babası - Edmund Burke - ile olan bağınyı Burke'ü "sonuna kadar eski bir Whig⁶ olarak kalan" diye adlandırırken, kendisini de "tövbe etmez bir Whig" olarak adlandırmayı tercih ettiğini söyleyerek gösterir.

Hayek "muhafazakâr tutumun en itiraz edilebilir özelliğinin" modern bilime ve özellikle Darwinci bilime direnme konusundaki "obskurantizm" olduğunu düşünüyordu. "Sözgelimi ilk etapta onlardan çıktığını düşündüğümüz ahlakî sonuçlarından dolayı evrim teorisine veya hayat fenomeninin basit 'mekanik' açıklamalarına karşı çıkanlara ve böylece onları sorgulamaksızın değersiz ya da kafirce bulanlara çok az tahammülüm var. Hakikatle yüzleşmeyi reddetmekle bir muhafazakâr sadece kendi konumunu zayıf düşürür."⁷ Açıkçası, Hayek'in 'zihinsel tasarım teorisine' Darwinci bilime bir alternatif olarak bakan günümüzün muhafazakârlarına tahammülü yoktur. Gerçekten de Hayek'in kendiliğinden doğan düzen nosyonunu reddeden 'zihinsel tasarım' argümanının temel öncülü, hayatın kompleks düzeninin akıllı bir tasarımcının kasten tasarladığı bir mekanizma olması gerektiği düşüncesidir.⁸

İnsan Doğasının Trajik Vizyonu

Hayek'in Darwinci muhafazakârlığı, geçtiğimiz iki yüzyıl boyunca politik düşünceye hâkim olmuş insanın durumuna ilişkin iki rakip görüşten birine aittir. Hayek'in tasnifini ayrıntılı bir şekilde ele alan Thomas Sowell 'serbest görüş'ü 'serbest olmayan görüş'ten ayırır.⁹ Steven Pinker 'trajik görüş' ile 'ütopyacı görüş'ü ayırt ederken daha etkili terimler kullanır.¹⁰ Adam Smith ve Edmund Burke'e kadar izleri sürülebilecek trajik görüşe göre, insanoğlu bilgi ve erdeminde doğal olarak sınırlıdır ve sosyal hayat insan doğasının bu sınırlamalarına uyum sağlamalıdır. Jean-Jacques Rousseau ve William Goldwin'e kadar geriye götürülebilecek olan ütopyacı görüşe göre, insanları

6 Hayek, *Constitution*, ss. 399-401, 409.

7 A.g.e., ss. 404-405

8 Michael Behe, William Dmeski ve diğer muhafazakâr "zihinsel tasarım" savunucuları ile olan tartışmalarda ben Darwinci evrimi savundum. Bkz. Larry Arnhart, "Conservatives, Darwin, and Design," *First Things*, s.107 (Kasım 2000): ss. 23-31; "Evolution and the New Creationism," *Skeptic* 8, no. 4 (2001): 46-52; ve "Assault on Evolution," *Salon.com*, Şubat 28, 2001, www.salon.com/books/feature/2001/02/28/iddt/print.html.

9 Hayek, *Constitution*, ss. 54-70; Thomas Sowell, *A Conflict of Visions: Ideological Origins of Political Struggles* (New York: Basic Books, 2002).

10 Steven Pinker, *The Blank Slate: The Modern Denial of Human Nature* (New York: Viking, 2002), ss. 283-288.

sosyal şartları şekillendirir ve bu nedenle mükemmel insanlar yaratmak için rasyonel şekilde kusursuz bir sosyal düzen inşa ederek sosyal mükemmelliğe ulaşabiliriz. Trajik görüş Amerikan Devrimi'nde ve Amerikan Anayasası'nın şekillendirilmesi ve tasdikinde ortaya konulmuştur. Ütopycacı görüş Fransız Devrimi'nde ve daha sonra Rus ve Çin Devrimleri'nde açığa çıkmıştır.

Tipik olarak ütopycacı görüş politik sola ait iken, trajik görüş politik sağa aittir. Robert F. Kennedy'nin 1960'larda ütopycacı görüşü ifade eden liberal takipçileri Kennedy'nin şu demecinden ilham almışlardı: "Bazı insanlar meseleleri olduğu gibi görürler ve 'Neden?' diye sorarlar; ben meseleleri hiç olmadıkları gibi düşlerim ve 'Neden olmasın?' diye sorarım." Bu iktibas hakikatte Sosyalist Bernard Shaw'a aittir. Shaw aynı zamanda şuna inanır: "Yeterince erken dikkate alındığında insan doğasından daha fazla değiştirilebilecek bir şey yoktur."¹¹ Ludwig von Mises, Shaw'ın aksine sosyalist eğilimi eleştirerek trajik görüşü ortaya koyar. Bu sosyalist eğilim, "sosyal kurumlarda doğanın değişmez olgularının kökenini keşfetme ve bu kurumlarda reform yaparak (insan) doğa(sın)da reform yapma teşebbüsü"dür. Buna karşın, Mises şu konuda ısrarcıdır: "İnsanın doğasının sosyalizmin egemenliğinde şimdi olduğundan daha farklı olacağını varsaymak için hiçbir nedenimiz yok."¹²

Ütopycacı görüşe, Hayek'in "konstrüktivist rasyonalizm" dediği şey yön verir. Buna göre kompleks sosyal düzenler baştan aşağıya kasıtlı şekilde tasarlanmış bir amaca hizmet etmek için rasyonel olarak inşa edilebilir. Bunun başarılması, alışkanlıklar ve geleneğin miras alınan sosyal düzenini külliyen yok etmeyi gerektirebilir. Trajik görüş bunu reddeder; çünkü ütopycacı rekonstrüktivizm mantıksız şekilde şunu ileri sürmektedir: insanlar sosyal düzenin geleceğini, amaçlanmamış neticeleri olmaksızın önceden reçetelenmiş bir gayeye ulaşmak üzere planlayabileceği şekilde, sosyal düzeni etkileyen sayısız ve sürekli değişen bütün faktörlerin yeterli bilgisine sahiptir. Hayek gibi muhafazakârlar, herhangi bir insanın bu türden bir bilgiye sahip olduğunu reddeder. Onlar aynı zamanda şunu da reddederler: İnsanlara, kendileri için kullanmaksızın ve despotik amaçları olmaksızın, gücü bu türden merkezi olarak planlanmış bir düzeni yönetmek için kullanacakları hususunda güvenilebilir. Sosyal düzenin kendiliğinden, hiç kimsenin bir başkasını keyfi olarak baskı altına almasına izin vermeden kendi şahsi çıkarlarını arayan bireyler ve gruplar tarafından müşterek bir şekilde oluşmasına izin vermek, sınırlı bilgiye ve sınırlı erdeme sahip varlıklar olarak bizim doğuştan gelen insan doğamızla uyumludur.

¹¹ Pinker'dan alıntı, *Blank Slate*, ss. 287-288.

¹² Ludwig von Mises, *Socialism: An Economic and Sociological Analysis*, çev. J. Kahane (Indianapolis: Liberty Classics, 1981), ss. 87, 157.

Ütopycacı vizyon genel olarak tek bir aile içinde mümkün olan komünal paylaşımın tüm toplumu kapsayacak şekilde genişletilebileceğini varsayar/savunur. Sosyalist girişimler özel mülkiyet ve bireysel aileleri böyle bir komünal ruhu güvenceye almak için ortadan kaldırır/ilga eder. Fakat trajik vizyona göre insan doğası öyle bir şeydir ki insanlar kendi soylarından olanları kendi soylarından olmayanlardan daha çok önemserler ve bu yüzden aile içi bağ bütün toplumu kuşatmak üzere genişletilemez. Kişinin kendisine duyduğu sevgi doğal bir eğilimdir.

Darwinci insan doğası bilimi bütün bu konularda politik Sağın trajik vizyonunu onaylar ve politik solun ütopycacı vizyonunu reddeder. Bu Darwinci bilimin politik imaları konusunda yapılan bazı araştırmalarda açıktır.¹³ Bunların en iyisi Paul Robin'in *Darwinci Politika: Özgürlüğün Evrimsel Kökenleri* (*Darwinian Politics: The Evolutionary Origins of Freedom*)¹⁴ adlı kitabıdır.

Peter Singer "Darwinci Sol" fikrini savunmaya çalışırken bile aslında bu tür bir pozisyonun ne kadar mantıksız olacağını gösterir. Singer Solun geleksel olarak insan doğasının neredeyse her yönde şekillendirilebilecek kadar uysal olduğuna ve dolayısıyla sosyal problemlerin insan doğasını sosyal uyumu sağlayacak rasyonel olarak planlanmış düzenlemelere uyumlu hale getirebilecek ütopycacı programlar aracılığı ile çözülebileceğine inancını onaylar. Karl Marx ve Friedrich Engels Darwinizmi hayvanlar âlemini açıklama konusunda kabul etseler de, insan tarihinin eşsiz insan özgürlüğünü doğaya baskın çıkmak için gösterdiğini/dışa vurduğunu düşünür. Richard Lewontin ve Stephen Jay Gould gibi Marksist biyologlar, biyolojik doğanın sınırlamalarına istinaden insan özgürlüğünde ısrar ederek bu geleneği sürdürmüştür. Singer bu ütopycacı geleneği reddediyor gibi görünüyor. O "Darwinci Sol"un "insan doğası diye bir şeyin olduğunu kabul edeceğini ve insan doğası hakkında daha fazlasını keşfetme arayışında olacağını, böylece politikaların/tutumların insanın ne olduğuna dair en uygun kanıtı dayanabileceğini/temellenebileceğini" ileri sürüyor. Böyle bir Sol, doğal eğilimlerin (sosyal statü, erkek egemenliği, özel mülkiyet, cinsiyet rolleri ve kişinin soyuna bağlılığı gibi) emir ile basitçe kaldırılamayacağını farkına varacaktır. Ve yine de argümanındaki gerilim şunu itiraf ettiği zaman açık hale gelir: "Bazı açılardan bu, solun son derece donuk bir vizyonudur, solun ütopycacı fikirleri başarılabilir şeyeye ilişkin uygun realistik bir görüşle yer değiştirmiştir." Onun solcu düşünce versiyonu öylesine donuktur ki, büyük bir bölümü uzun süredir insan doğasına uygunluğun iyi bir kamu düzeni için temel bir standart oldu-

13 Bkz. Pinker, *Blank Slate*, ss. 151-173, 283-305, 393.

14 Paul Rubin, *Darwinian Politics: The Evolutionary Origins of Freedom* (New Brunswick, NJ: Rutgers University Press, 2002).

ğunu varsayan muhafazakârlar için oldukça kabul edilebilir gibi görünüyor. Hatta Singer bir piyasa ekonomisinin insan doğasının bencil motivasyonlarını kamu yararına hizmet edeceği yollara kanalize etmede faydaları konusunda Adam Smith'le hemfikirdir.¹⁵ Singer'ın bir "Darwinci Sol" oluşturmaya yönelik dolambaçlı girişimi yalnızca "Darwinci Sağ"ın iddiasını güçlendirir.

Doğa, Gelenek ve Akıl

Darwinci muhafazakârlık, sosyal düzeni şu üç çeşit düzenin ürünü olarak açıklar: doğal düzen, geleneksel (ya da alışkanlıklara dayalı) düzen ve rasyonel (ya da planlanmış) düzen. Düzenin doğal, geleneksel ve rasyonel bir şey olarak analizi ilk olarak Aristo tarafından ortaya konmuştur ve bu analiz daha sonra Çiçero ve Thomas Aquinas gibi filozoflar tarafından benimsenmiştir. Bu düzen aynı zamanda Darwin'in insanın ahlak duygusu açıklamasında da içkindir. Hayek de aynı analizi kullanır fakat onun geleneksel düzene olan vurgusu bu üç düzen arasındaki hiyerarşik ilişkiyi gölgede bırakır. Yine Hayek Darwinci bir ahlaki ve sosyal düzen açıklamasının düzenin bu üç kaynağını nasıl içerdiğini görememiştir.

İlk olarak Aristoteles'in ileri sürdüğü üzere hem bir komünitenin sosyal düzenini, hem de bireysel hayatın ahlaki düzenini doğanın (fizis) gelenek ya da alışkanlığın (etos) ve akıl ya da planlamanın (logos) ürünü olarak açıklayabiliriz.¹⁶ Karşıt bir doğa versus konvansiyon dikotomisi görmek yerine, doğayı gerektirdiği ve aklın hem doğayı hem de geleneği gerektirdiği üç aşamalı hiyerarşiyi görmeliyiz. Bir komünitede ya da bir bireyde bütünüyle gelişmiş düzen, doğal temayüllerin müşterek ürünü, bu temayüllerin alışkanlık ya da gelenek vasıtasıyla gelişimi ve bu temayüller, alışkanlıklar ve gelenekler konusunda yapılan rasyonel planlama olarak ortaya çıkar.

Düzenin bu üçe bölünmesi Darwin'in insanın ahlaki duygusuyla ilgili biyolojik açıklamasında da örtülü şekilde yer alır. Doğası gereği sosyal hayvanlar olarak insanlar sosyal içgüdü ile donatılmıştır. Bu yüzden başkaları için kaygılanırlar ve sosyal övgü ve suçlamalardan etkilenirler. Nasıl hayvanlar alışkanlık ve taklit yoluyla öğrenme kapasitesine sahipse, insanlar da kendi toplumlarının sosyal normlarını yansıtan alışkanlıklar ve gelenekler geliştirecektir. Ve entelektüel hayvanlar olarak insanlar sosyal hayvanlar olarak

15 Peter Singer, *A Darwinian Left: Politics, Evolution and Cooperation* (New Haven, CT: Yale University Press, 1999).

16 James Bernard Murphy bu düzenin üç kısma bölünmesine en iyi izahatı *The Moral Economy of Labor: Aristotelian Themes in Economic Theory* (New Heaven, CT: Yale University Press, 1993) kitabında ve "Nature, Custom and Reason as the Explanatory and Practical Principles of Aristotelian Political Science," *The Review of Politics* 64 (2002): 469-495 da getirir. Ayrıca bkz. Larry Arnhart, *Aristotle on Political Reasoning: A Commentary on the "Rhetoric"* (DeKalb: Northern Illinois University, 1981), ss. 102-105; *Political Questions: Political Philosophy from Plato to Rawls*, 3.Baskı (Prospect Heights IL: Waveland Press, 2003), ss. 97-98.

doğal arzularını tatmin eden soyut ahlak kurallarını formüle etmek için sosyal geleneklerini ve sosyal içgüdülerini rasyonel bir şekilde tasarlayabilirler. Bu sonunda tarih boyunca Altın Kural (Golden Rule) gibi ahlak kurallarının formülasyonuna öncülük eden ahlaki ilerlemeye imkan tanır.¹⁷ Darwin şu sonuca varmıştır: “Nihai aşamada orijini sosyal iç güdülerde olan son derece kompleks bir duyguyu büyük ölçüde, akıl, kişisel çıkar/ilgi ve daha sonraki zamanlarda derin dini duyguların –emir ve alışkanlık bunları onaylar– yönettiği hemcinslerimizin onayı/övgüsü yönlendirir; bunların hepsi bir arada bizim ahlak duygumuzu veya vicdanımızı oluşturur.”¹⁸

“Sosyal Darwinizm” geleneğinin temel zaafı “evrim”den içgüdülerin ve kültürün evrimini karmaşıklaştıran muğlak bir tarzda bahsetmesidir. David Ritchie gibi ‘sosyal Darwinizm’in ilk eleştirmenleri bunun Darwin’in karışıklığı olmadığını onaylamışlardır. Çünkü organik evrimin kültürel evrimi mümkün hale getirdiğini gördüğü sırada organik evrim ile kültürel evrim arasındaki farklılıkları da görmüştür.¹⁹ Benzer şekilde Hayek, “temel evrim kavramı iki alanda da hala aynı olsa bile”²⁰ doğuştan gelen özelliklerin doğal seleksiyonu ile miras kalan geleneklerin kültürel seleksiyonu arasındaki ayırımı vurgulamıştır.

Darwinci bir sosyal ve ahlaki düzen açıklaması bu tür bir düzeni genetik evrimin, kültürel evrimin ve planlanmış seçimin ortak ürünü olarak görüyor olmalıdır. Doğal seleksiyon yoluyla evrimin ürünleri olan insanlar, genetik olarak kendilerini kültürel öğrenme ve rasyonel müzakere aracılığıyla fiziksel ve sosyal çevrelerine adapte etme eğilimindedirler. Kültürün ve aklın insani, sosyal ve ahlaki düzen açısından önemini görmek, genetik içgüdülerin önemini gölgede bırakmamalıdır. Eğer insanlar doğduklarında “beyaz/boş sayfa” olsalardı, kültür üretmez ve koşulları hakkında müzakerede bulunabilen olgun yetişkinler haline gelemezlerdi. Bilakis insanlar kültürel ve rasyonel hayvanların doğal içgüdüleri ile doğarlar. Darwinci bir etik ve politika açıklaması, ahlak ve siyasi yargıyı yönlendiren ahlak duygularını şekillendirmede genlerin ve kültürün birlikte evrimi ile ilgili bir teoriyi gerektirir.²¹

Hayek bu Aristotelesçi ve Darwinci üç çeşit düzen yorumunun kullanışlılığını fark etmeye yaklaştığı halde, asla tam olarak doğru bulmamıştır. Ha-

17 Charles Darwin, *The Descent of Man, and Selection in Relation to Sex*, 2 cilt, (London: J. Murray, 1871), 1: 70-106, 158-167; 2: 390-394.

18 Darwin, *Descent*, 1: 165-166.

19 David Ritchie, *Darwinism and Politics* (New York: Charles Scribner's Sons, 1901), ss. 6-7, 42-49.

20 Hayek, *Rules and Order*, s. 23.

21 Birlikte evrim örnekleri için, bkz. Edward O. Wilson, *Consilience: The Unity of Knowledge* (New York: Knopf, 1998); ve Peter J. Richerson ile Robert Boyd, *Not by Genes Alone: How Culture Transformed Human Evolution* (Chicago: University of Chicago Press, 2005).

yeke *Hukuk, Yasama ve Özgürlük (Law, Legislation and Liberty)* adlı çalışmasının üçüncü cildine bir sonsöz –“ İnsan Değerlerinin Üç Kaynağı”– eklemiştir. Burada doğrudan “genel politik ve ahlaki evrim görüşü”nü²² en dolaysız şekilde ifade ettiğini söylemiştir. Bu sonsöz ilkin 1978’de Londra Ekonomi Okulu’nda Hobhouse Konuşması olarak sunulmuştur.

Konuşmanın başlığı ile konuşma metni arasındaki zıtlık Hobhouse Konuşması’ndaki temel problemi ortaya koyar. Başlık “insani değerler”in “üç kaynağa” sahip olduğunu gösterir ve konuşmanın belirttiği üzere bu üç kaynak doğal içgüdüler, kültürel gelenekler ve rasyonel müzakere olacaktır. Bu makul bir pozisyonudur ve Darwin’in doğanın, geleneğin ve aklın ortak ürünü olarak ahlak duygusu açıklamasıyla uyumludur. Fakat Hayek konuşma metninde doğa ve akla karşıt şekilde kültürel geleneğin tek başına asli/hakiki bir değer kaynağı – ya da en azından “özgür insanların açık toplumu”nda ortaya çıkan faydaların hakiki temeli – olduğunu iddia ederek bu düşünceyi tezip eder.

Hayek şunda ısrarcıdır: “insanı iyi yapan şey, doğa ya da akıl değil gelektir.” Şöyle açıklar: “İnsanı iyi yapan şey ne içgüdüsel olarak doğru kabul edilen ne de rasyonel olarak spesifik amaçlara hizmet ettiği kabul edilen bir şeydir. Miras alınmış geleneksel kurallardır, ya da genellikle toplumun işleyişi için en faydalı olan şey içgüdü veya akıl değil gelektir ve bu zamanımızın baskın konstrüktivistik görüşünün kabul etmeyi reddettiği bir hakikattir.”²³ Hayek sosyal ve ahlaki düzenin iki kaynağı olarak doğa ile akıl arasındaki basit dikotomiye reddetmekte haklıydı. Çünkü bu dikotomi “içgüdü ile akıl arasında” girdiği ölçüde gelenek ya da alışkanlığın konumunu göz ardı eder.²⁴ Fakat ben onun, geleneği insanların ahlaki ve sosyal düzeninin tek kaynağı haline gelmesini sağlayacak ölçüde doğanın ve aklın karşısında neden yüceltmek zorunda olduğunu anlayamıyorum.

Ahlaki ve sosyal düzenin doğal eğilimlerin, kültürel geleneklerin ve rasyonel müzakerenin ortak bir ürünü olarak ortaya çıktığını söylemek daha mantıklı olacaktır. Öyleyse moraliteyi veya sosyal düzeni başkaları olmaksızın bu üçünden birine indirgemeye çalışmanın yanlış/hata olacağını söyleyebiliriz. Çünkü her biri gereklidir fakat yeterli değildir. İnsani ahlak düzeni evrimsel tarih içinde doğal seleksiyonun şekillendirdiği bir şey olarak insan türünün belirli doğal eğilimlerini gerektirir. Fakat bu doğal eğilimler kültürel evrim

22 Friedrich A. Hayek, *Law, Legislation and Liberty*, 3. Cilt, *The Political Order of a Free People* (Chicago: University of Chicago Press, 1979), ss. Xi, 153-176.

23 A.g.e., ss. 160, 162

24 Bu, geleneğin yerini yok sayan yanlış bir dikotomi olarak iç güdü versus akıl in reddi Hayek’in yazılarında sürekli bir temadır. Örneğin, bkz., Hayek, *Rules and Order*, ss.20-21; ve *The Fatal Conceit: The Errors of Socialism* (Chicago: University of Chicago Press, 1988), ss. 6-28, 143-147.

tarihinin şekillendirdiği bir şey olarak bireysel alışkanlıklar ve sosyal gelenekler yoluyla geliştirilmelidir. Ve son olarak, olgun yetişkinlerin bazı bireysel alışkanlıkları ve gelenekleri üzerine onları düzeltebilecek şekilde bilinçli olarak kafa yorabildiklerini, fakat radikal bir yeniden yapılanma beklemeksizin daha önce gelişmiş olan her şeyi yok edeceklerini varsayıyoruz. Eğer bu ütopyacı bir fantezi tecrübesi değilse, insan doğası ve kültürü bilinçli tercihi her zaman engelleyecektir.

Hayek'in kültürel geleneğin ahlaki ve sosyal düzenin tek kaynağı olduğuna konusundaki ısrarı en azından üç problem üretmiştir. İlk bu onu bütün doğal içgüdülerin bastırılması noktasında Freudyen bir medeniyet görüşüne bağlar. Kültürel evrim, medeniyeti insanların doğuştan gelen arzularını bastırarak yaratır.²⁵ Aksine, Hayek sosyalizmin avcı-toplayıcı gruplardaki primitif insanları yöneten komünal hayatın kurallarını restore ederek "ilk içgüdülerin dirilişi"ni temsil ettiğine inanır.²⁶ Fakat eğer bu bütün doğal içgüdülerini bastırmak anlamına geliyorsa, insanlar neden Hayek'in "Mükemmel Toplum"unda yaşamak istesinler? Eğer böyle bir hayat sadece acı verici ise, neden birisi bunu arzulasın? Hayek bazen medeniyetin sadece "bazı" doğuştan gelen kuralların bastırılmasını gerektirdiğini söyler.²⁷ Dolayısıyla Hayek'in "Mükemmel Toplum"unun en azından bazı doğal içgüdüleri tatmin edip etmediğini merak ederiz. Hayek şöyle der:

Medeniyetin kültürel evrimi, insanlara genellikle çabaladıkları şeyi, yani artarak çoğalmayı getirir. Biz genellikle bunu sevmeyiz, çünkü yeni ihtimaller aynı zamanda daima yeni bir disiplin de getirir. İnsan istekleri aleyhinde çok fazla medenileşmiştir. Bu onun daha fazla sayıda çocuk yetiştirebilmesi için ödemesi gereken bir bedeldir.²⁸

Fakat gerçekten de "daha fazla sayıda çocuk" insanların genellikle çabaladığı şey midir? Bu Hayek'in sıklıkla tekrarlanan "mükemmel toplum"un nüfusun daha önce eşi benzeri görülmemiş şekilde artmasını sağladığı yönündeki gözlemindeki düşünce gibi görünüyor.²⁹ Ve yine de Darwinci biyolog bile bütün insani çabanın daha fazla çocuk doğurma arzusuna indirgenebileceğini söyleyemez. Doğal seleksiyon sonuçta hayatta kalma ve çoğalmayı takviye etme özelliklerini desteklese de insanların fiili psikolojik motivasyonları çok farklı olacaktır ve insanların bilinçli şekilde çocuk doğurma arzusu birçok arzudan yalnızca birisi olacaktır.

25 Hayek, *Political Order*, ss. 155-156, 160-161, 163-165, 167-169.

26 *A.g.e.*, ss. 169-170.

27 *A.g.e.*, ss. 160-161

28 *A.g.e.*, s. 168.

29 Örneğin, bkz., Hayek, *Fatal Conceit*, ss. 120-134

Bir noktada, ahlaktan bahsederken Hayek şöyle der: “Doğuştan gelen her şey hemcinslerimiz tarafından hoş görülmem ve diğer başka onaylanmama belirtilerinden korkudur.”³⁰ Dolayısıyla öyle görünüyor ki moralite Darwin'in doğal ahlak duygusu hakkındaki açıklamasının bir parçası olan sosyal onay alma ve sosyal kınamadan kaçınmaya yönelik doğal içgüdüde temellenir. Hayek şunu söyler: “Bütün ahlak kuralları farklı kişilerin kabul görmüş ahlak standartlarına uyumuna göre hemcinsleri tarafından savunulduğu farklı değerlere bağlıdır.”³¹ Fakat eğer bu böyleyse, kültürel gelenek moralitenin tek kaynağı değildir, çünkü o insanın doğal sosyal içgüdülerine dayanır.

Hayek'in kültürel geleneği doğal içgüdü ve rasyonel tasarım karşısında yüceltmesinin ikinci problemi, Hayek'in pozisyonuna bütünüyle zarar veren bir kültürel rölativizm fikri ortaya koymasıdır. Hayek'in yazılarının tamamı “özgür insanın açık toplumu”nu destekler. Ve bizi bu tür bir topluma götürecektir “ilerleme”den bahseder.³² Fakat “ilerleme”den ve diğerlerinden daha iyi bir toplumdan söz ederken, daha iyi ve daha kötü bir standarda imada bulunur. Fakat moralite yalnızca kültürel gelenekte temelleniyorsa ve rakip gelenekler varsa, ahlaki bir geleneğin diğer başka bir gelenekten daha iyi olduğuna nasıl uygun şekilde karar verilebileceğini anlamak zordur. Hayek şöyle yazar:

Bir bireyi toplumun bir üyesi haline getiren ve ona hak tanıyan şey bireyin toplumun kurallarına uymasındır. Bütünüyle karşıt görüşler ona başka toplumlarda haklar verebilir fakat bizimkinde değil. Antropoloji bilimine göre bütün kültürler ya da ahlak kuralları eşit ölçüde iyi olabilir, fakat biz toplumumuzun istikrarını başka toplumların daha az iyi olduğunu düşünerek koruruz.³³

Görebildiğim kadarıyla, bu tür bir kültürel rölativizmden tek kurtuluş şunu savunmaktır: Doğal içgüdülerin ve arzularla ilgili evrensel bir insan doğası vardır ve bazı toplumların –“özgür insanların açık toplumu”– bu doğal arzuları diğer toplumlardan çok daha bütünlüklü şekilde tatmin eden toplumlar olduğu kararına varabiliriz. Hayek'in böyle bir argüman öne sürmek için kültürel geleneklerin ahlakın tek kaynağı olmadığını kabul etmiş olması gerekir. Çünkü Darwin'in savunduğu gibi insanların doğal içgüdüleri ahlak duygusu için doğal bir zemin hazırlar.

Hayek'in sosyal düzenin tek kaynağı olarak kültürel geleneğe vurgusundaki üçüncü problem, bu vurgunun bilinçli seçimin rolünü göz ardı etmesidir. Hayek neden “rasyonel konstrüktivizm”in –sosyal düzeni yukarıdan aşağıya rasyonel bir şekilde dizayn edebileceğimiz fikrinin– hatalı olduğuna dair

30 Hayek, *Political Order*, s. 167.

31 *A.g.e.*, s. 171.

32 *A.g.e.*, ss. 167-169.

33 *A.g.e.*, s. 172.

güçlü argümanlar öne sürer. Fakat bu sosyal düzende herhangi bir bilinçli tercih tecrübesine hiçbir şekilde yer olmadığı düşüncesini takip etmez. Burada Hayek'in sosyal geleneklerin ahlaki eleştirisinde bilinçli tercihe yeterince ağırlık veremediği konusunda Jerry Gaus ile hemfikirim.³⁴

Elbette, Hayek bir toplumun tarihinde bilinçli tercihlerin çoğu zaman önemli olduğunu onaylıyordu. Örneğin, hiçbir yasa koyucunun bilinçli olarak tasarlamadığı önemli bir spontane düzen formu olarak İngiliz teamül hukukunun "olgunlaşmış hukuk"unu överken, planlanmış yasamanın içtihatlarla dayalı teamül hukukunu düzeltmesi gereken zamanlar olduğunu kabul eder.³⁵ Öyle olmasına rağmen bu yeterince başarıya ulaşmaz. Çünkü Hayek teamül hukukunun kendisinin bilinçli bir tasarımı olmaksızın sadece göreneğe dayalı gelenek olduğunu varsayıyor gibi görünüyor. Aslında teamül hukukunun tarihi, kritik noktalarda İngiliz kralı ve konseyinin kararlarının teamül hukukunun istikametini şekillendirdiğini gösterir. Teamül hukuku ilkin bir tarım toplumunun hukukuydu ve bu yüzden ticari legal enstrümanların gelişimi Hayek'in ticaret hukuku ihtiyacını anlayan hukuk adamlarının bilinçli olarak tasarlamak zorunda olduklarını düşündüğü türden ticari bir toplum türü için gereklidir.³⁶

Çözüme ulaşmasa bile hukukun temel karakteri konusunda pek çok hukuk felsefesi tartışmasına düzenin bu üç kaynağını teşhis ederek açıklık getirebiliriz. Doğal hukukun destekçileri hukukun kaynağı doğal insan eğilimlerinde olduğu için haklıdır. Geleneksel hukukun destekçileri doğal insan eğilimleri hukukun örfi gelenekleri vasıtasıyla ifade edildiği ölçüde haklıdır. Ve legal pozitivismin destekçileri yasa koyucular özel kurallara bağlı legal kuralları koyma gücüne sahip oldukları ölçüde haklıdır; hem doğa hem de görenek bu şart koşma/özel kurallara bağlı olma durumunu sınırlasa da. Legal düzeni bütünüyle açıklamak için üçüne de –doğal hukuk, geleneksel hukuk ve pozitif hukukun– ihtiyaç duyarız.³⁷

Kültürel gelenek ahlaki ve sosyal düzenin önemli bir kaynağı olsa da o yalnızca üç kaynaktan biridir. Düzenin bu üçe bölünmesi Darwinci muhafazakârlığın temel çerçevesini oluşturur/hazırlar.

34 Bkz., Gerald F. Gaus, "Social Complexity and Evolved Moral Rules," 8. Bölüm.

35 Hayek, *Rules and Order*, ss. 88-89.

36 Bkz. Roland Hamowy, "F. A. Hayek and the Common Law," *The Cato Journal*, s. 223, Sonbahar 2003, ss. 241-264

37 Bu konunun detayı için, bkz., James Bernard Murphy, "Nature, Custom and Stipulation in Law and Jurisprudence," *Review of Metaphysics* 43, Haziran 1990, ss. 751-790.

Spontane ve Planlanmış Bir Düzen olarak Darwinci Moralite

Darwinci muhafazakârlık, moraliteyi hem spontane bir düzen ve hem de planlanmış bir düzen olarak açıklar. Moralite iki tür spontane düzenden –insan doğası ve insan göreneği– doğar. Moralite aynı zamanda insan aklının planlanmış düzeninden doğar. İnsanlar bu üç düzen türünden birinin yeterli olduğunu düşündüklerinde hatalar yapılıır.

İnsan doğası spontane bir düzendir; çünkü doğal seleksiyon yoluyla genetik bir evrim ürünü olarak doğar. Burada kompleks düzen bir tasarımcı olmaksızın ortaya çıkar. Hayek'in belirttiği üzere Darwin spontane düzen fikrini tesadüfi kalıtsal özellikler üzerinde etkili olan doğal seleksiyon vasıtasıyla türlerin kökeni fikrini geliştirmek için Adam Smith ve David Hume'dan ödünç almıştır.³⁸ Aslında hem Smith hem de Hume Darwin'in doğal seleksiyon fikrini organik doğadaki düzeni açıklamak için formüle etmeye yaklaşmışlardı.³⁹

İnsan kültürü spontane bir düzendir; çünkü sosyal hayatın gelenekleri tarih boyunca planlı olarak dizayn edilmemiş kompleks bir kültürel düzen üretecek evrime dayalı bir tesadüfi değişme ve seçici saklama süreci ile gelişmiştir. Genetik olarak devralınan özelliklerin doğal seleksiyonu genellikle çok yavaş olduğu halde, kültürel olarak aktarılmış özelliklerin sosyal seleksiyonu daha hızlı olabilir. İnsan aklı planlanmış düzenin bir kaynağı olabilir; çünkü insanın mevcut aksiyonlarını geçmiş tecrübeler ve gelecek beklentileri ışığında planlama kapasitesi insanların arzularını tatmin etmek için planlanmış eylem süreçlerini bilinçli olarak seçmelerine imkan tanır.

Kapsamlı bir şekilde kavranan biyoloji insan düzeninin bu üç kaynağını –insan doğası, insan kültürü ve insan aklı– kapsar. Burada şunu söylediğinde Hayek'le hemfikir değilim: "Genlerin aktarmadığı şey biyolojik fenomen değildir" ve dolayısıyla kültürel evrim biyolojik değildir.⁴⁰ Biyoloji genetik bilimden daha fazla bir şeydir. Örneğin, gelişimsel biyoloji, davranışsal biyoloji ve biyolojik psikoloji genlerin sınırladığı, fakat tamamen belirlemediği biyolojik davranış mekanizmalarını inceler. Hayvan davranışını inceleyen biyologlar pek çok hayvanda kültürel evrimin dikkat çekici ölçüde kompleks örneklerini gördüler.⁴¹ Mesela, Afrika'daki farklı şempanze topluluklarının kül-

38 Bkz., Hayek, *Constitution*, ss. 58-59; *Rulers and Order*, ss.22-24; ve *Studies in Philosophy, Politics and Economics* (Chicago: University of Chicago Press, 1967), ss. 111, 119.

39 Bkz. Adam Smith, *The Theory of Moral Sentiments*, (Indianapolis: Liberty Classics, 1982), ss. 77, 87, 142; ve David Hume, *Writings on Religion*, "Dialogues Concerning Natural Religion," editör Antony Flew (La Salle, IL: Open Court, 1992), ss. 228-229, 240-242, 246-247.

40 Hayek, *Fatal Conceit*, s. 25.

41 Bkz., Larry Arnhart, *Darwinian Natural Right: The Biological Ethics of Human Nature* (Albany: State University of New York Press, 1998), ss. 26-44, 56-58; John T. Bonner, *The Evolution of Culture in Animals* (Princeton: Princeton University Press, 1980); ve Frans de Waal, *The Apes and the Sushi Master* (New York: Basic Books, 2001).

türel evrim ile ortaya çıkan kendilerine has davranışsal dağarcıkları vardır.⁴² Aslında, Hayek hayvan topluluklarının mülkiyet kuralları ve sosyal statüyü içeren kültürel gelenekler ortaya koyduklarını kabul eder. Hayek insanların, konuşma ve akıl yürütme kapasiteleri kültürel geleneklerde içkin kurallar hakkında konuşmalarına ve onları müzakere etmelerine imkan tanıdığı için eşsiz olduğunu düşünür.⁴³

Beyni inceleyen biyologlar rasyonel seçimin nöral temelini açığa çıkardılar.⁴⁴ Şimdilerde yeni yeni ortaya çıkan nöroekonomi alanındaki ekonomistler nörologlarla çalışarak insani karar almanın temelindeki beyin mekanizmasını inceliyorlar.⁴⁵ Hayek'in bizatihi kendisi *Duyu Düzeni (The Sensory Order)* adlı kitabında biyolojik psikolojiye olan ilgisini ortaya koymuştur.⁴⁶

İnsan doğası ve insan doğasının ifadeleri olarak insan kültürü ve insan aklıyla ilgili biyolojik incelemelerindeki bu gelişmeler, Smith ve Hume'un kavrayışa dayalı bir insan doğası bilimi konusundaki orijinal vizyonunun gerçekleştirilmesi ihtimalini artırır. Bu tür bir bilim, moralitenin ahlaki duygulardan ve ahlaki muhakemeden nasıl doğduğu konusunda bilimsel bir açıklamayı içermelidir. Darwin Smith, Hume ve diğer İskoç filozofları okumaya başladığı 1830'lar kadar erken bir tarihte bu tür bir bilim için uğraşıyordu, çünkü biyolojik bir ahlak duygusu bilimi geliştirmek istiyordu. O nihayet 1871'de doğal seleksiyonun insan doğasına aşıldığı doğal ahlak duygusunda temellenen ve insan kültüründe ve insani akıl yürütmeye ifadesini bulan bir şey olarak biyolojik moralite açıklamasını yayınladı. Son günlerde sosyobioloji ve evrimsel psikoloji Darwin'in muhakemesini genişletmiş ve doğrulamıştır. Darwinci muhafazakârlık, muhafazakâr bir ahlak ve sosyal düzen görüşünü desteklemek için bu Darwinci ahlaki duygu bilimini benimseyecektir.⁴⁷

Bu Darwinci muhafazakârlığın neye benzeyeceğini göstermek için ilkin çok genel bir taslak sunacağım ve daha sonra bazı somut örneklerle döneceğim. Genel taslak üç adımda ilerler. Birinci adım ahlaki yargıya yön veren doğal arzuları destekleyen doğal seleksiyonun şekillendirdiği evrensel bir insan

42 Bkz. A. Whiten et al., "Cultures in Chimpanzees," *Nature*399 (1999): 682-685; Willian C. McGrew, *The Cultured Chimpanzee: Reflections on Cultural Primatology* (Cambridge: Cambridge University Press, 2004).

43 Hayek, *Rules and Order*; ss. 74-75.

44 Örneğin bkz., Antonio Damasio, *Descartes's Error: Emotion, Reason, and the Human Brain* (New York: G. P. Putnam's Sons, 1994); ve Michael S. Gazzaniga, Richard B. Ivry ve George R. Mangun, *Cognitive Neuroscience: The Biology of the Mind*, 2. Baskı, (New York: Norton, 2002), ss. 445-576.

45 Bkz. Paul Glimcher, *Decisions, Uncertainty, and the Brain: The Science of Neuroeconomics* (Cambridge: MIT Press, 2003).

46 Friedrich A. Hayek, *The Sensory Order* (Chicago: University of Chicago, 1952).

47 Burada söylediklerim sadece Darwinian Natural Right kitabımda ayrıntılandığı noktaların ve Ellen Frankel Paul, Fred D. Miller, ve Jeffrey Paul'un editörlüğünü yaptığı *Natural Law and Modern Moral Philosophy* kitabındaki şu makalenin özetidir: "Thomistic Natural Law as Darwinian Natural Right," (New York: Cambridge University Press, 2001), ss. 1-33.

doğasının olduğunu görmektir. İyi olan şey arzulanabilir olandır ve insan biyolojisinde temellendikleri için bütün insan toplumları için evrensel olan en az 20 doğal arzu vardır. Bunlar ahlaki tecrübenin evrensel bir temelini oluştururlar. İnsanlar genellikle eksiksiz bir hayat, ebeveyn bakımı, cinsel kimlik, cinsel birleşme, aile bağları, arkadaşlık, sosyal statü, karşılıklı adalet, politik yönetim, savaş, sağlık, güzellik, zenginlik, ifade, pratik alışkanlık, pratik akıl yürütme, pratik sanat, estetik haz, dini hoşgörü ve entelektüel hoşgörüyü arzular.⁴⁸ İkinci adım, insan kültürleri tarih boyunca davranışsal kalıplarındaki büyük çeşitliliği ortaya koyduğu halde bir biçimde bütün toplumlarda görülen insanın yüzlerce kültürel evrenselinin olduğunu görmektir.⁴⁹ Bu evrenseller 20 doğal arzu etrafında kümelenir. Örneğin, ebeveyn bakımı, cinsel eşleşme, sosyal statü vb. ile ilişkili pek çok evrensel vardır. Bu benim insan doğasının insanın kültürel evrimini nasıl sınırladığı konusundaki daha önceki düşüncemi takviye eder. Ayrıca bu benim daha önceki şu iddiamı da destekler: Kültürel gelenekleri evrensel insani arzuları ne kadar tatmin ettiklerine bağlı olarak iyi ya da kötü diye değerlendirebiliriz.

Üçüncü adım, belirli kararlar almada hem insan doğasının hem de insan kültürünün insan aklını ne kadar sınırladığını ve ona ne kadar rehberlik ettiğini görmektir. Belirli olaylarda ne yapılacağına karar vermek, belirli şartlarda belirli bireyler ve belirli toplumlar için en iyi şeyin ne olduğu hakkında basiretli bir değerlendirmeyi gerektirir. Bu tür kararlarda asla hassaslık ya da kesinlik olamaz. Fakat Hayek'in ileri sürdüğü gibi, insan doğası ve insan kültürüne dair tecrübelerimizde temellenen bir şey olarak makul beklentilere dayanan "örnek tahminler"de bulunabiliriz. "Evrin teorisi bir sürecin açıklamasından daha elverişli bir şey ortaya koymaz; bu sürecin sonucu fazla sayıda, yani tamlıklarını/kesinliklerini bilemeyeceğimiz kadar fazla sayıda olguya bağlıdır ve dolayısıyla gelecek hakkında tahminlere götürmez. Sonuç olarak biz 'prensibin açıklamaları'na ya da sadece sürecin izleyeceği soyut kalıbın tahminleriyle sınırlıyız."⁵⁰ Öyleyse örneğin 1989'da Sovyetler Birliği sisteminin çökeceğini tahmin edememiş olduğumuz halde, insan doğasına ters oldukları için sosyalist sistemin genelde er ya da geç başarısız olacağını tahmin edebilirdik.

Darwinci muhafazakârlığın akıl yürütme tarzı ile ilgili bazı somut örnekler konusunda pek çok muhafazakârın özgürlüğün en önemli koşulları olarak

48 Bu 20 doğal arzunun bir taslağı için bkz., Amhart, *Darwinian Conservatism*, ss. 26-34.

49 Bkz., Donald Brown, *Human Universals* (Philadelphia: Temple University Press 1991); ve Pinker, *Blank Slate*, ss. 435-439.

50 Hayek, *Rules and Order*, ss. 23-24.

kabul ettikleri şu şeyleri düşünün: Özel mülkiyet, aile hayatı ve sınırlı yönetim. Bunların her biri Darwinci bir insan doğası bilimiyle açıklanabilir.

Özel Mülkiyet

Hayek şunu söylerken muhafazakâr düşüncenin temel bir prensibine vurgu yapar: Özel mülkiyetin tanınması baskıdan bağımsız özel bir eylem alanı olarak bireysel özgürlüğü korumanın temel şartıdır. Bu böyle olmalıdır, çünkü “bazı maddi nesnelere özel kontrolümüzde olduğundan emin olmadığımız sürece bizler tutarlı bir eylem planını yürütmek için gereken mevkide olamayız. Ve başkalarıyla işbirliği halinde çalışıyor isek onları kontrol edemediğimiz yerde, bunu kimin yapacağını bilmemiz gerekir.”⁵¹

Antropolojik kanıtlar her insan toplumunun mülkiyet hakkı nosyonunun olduğunu gösteriyor. Mülkiyet kavramı daima vardır; insanlar bir birey ya da birey grubuna ait olan şey ile başkalarına ait olan şey arasında buna göre ayırım yapar.⁵² Edward Westermarck mülkiyetin bu evrenselliğinin sahiplenmek ve sahiplenilmiş olanı korumaya yönelik doğal bir arzuda, yani bazı hayvanlarla paylaştığımız ve insanın evrimsel tarihinde şekillenen bir arzuda temellendiğini gösteren antropolojik delilleri araştırmıştır.⁵³ Benzer şekilde muhafazakâr tarihçi Richard Pipes ‘*Mülkiyet ve Özgürlük*’ (*Property and Free*) adlı kitabında mülkiyetin doğal bir içgüdü olduğunu savunur.⁵⁴ Bu doğal sahip olma duygusu birinin sahip olduğu şeyi bir başkasının sahip olduğu herhangi bir şeyle değiştirmeye yönelik doğal eğilimi destekler. Adam Smith iş bölümünü “insan doğasındaki belirli bir eğilimden... yani değiş tokuş etme, mübadele ve bir şeyi başka bir şeyle değiştirme eğiliminden” ortaya çıkan spontane bir düzen olarak görmüştür. Smith “bu eğilimin insan doğasının orijinal prensiplerinden biri olup olmadığını bu eğilimle ilgili ilave bir açıklama yapıp yapılamayacağını; ya da daha mümkün gibi görünen bir şey olarak onun akıl ve konuşma melekelerinin zorunlu bir sonucu olup olmadığını” merak eder.⁵⁵ İnsanın kadim ataları arasında yaygın ticaret ağları olduğunun delili şunu ortaya koyar: Alış veriş eğilimi Homo sapienlerin genetik evrimindeki en hayati faktör olmuştur ve diğer evrilmiş insan özelliklerinin

51 Hayek, *Constitution*, ss. 140-141.

52 Bkz., Edward Westermarck, *The Origin and Development of the Moral Ideas*, 2 cilt, (London: Macmillan, 1908), 2: 1-71; ve Brown, *Human Universals*, ss. 139-140.

53 Westermarck, *Moral Ideas*, 2: 51-53.

54 Richard Piper, *Property and Freedom* (New York: Alfred A. Knopf, 1999), ss. 65-88.

55 Adam Smith, *An Inquiry into the Nature and Causes of the Wealth of Nations*, 2 cilt., editörler, R. H. Campbell ve A. S. Skinner (Indianapolis: Liberty Fund, 1981), 1: 25.

sadece bir yan ürünü değildir.⁵⁶ Her halükarda mülkiyet ve ticaret insanın biyolojik doğasında temellenir.

Özel mülkiyetin sosyal kabulü talepleri göreneğe dayanır. Uğraş yoluyla mülkiyet hakkı ve bu mülkiyet sahibinin hakkını bir başkasına transfer etmesi birçok toplumda yaygın geleneksel kurallar arasında yer alır.⁵⁷ Geleneksel hukukun önemi açıktır: Örneğin, ortaçağ ticaret hukukunun gelişiminde "Law Merchant"/"Ticaret Hukuku." Onuncu ve on birinci yüzyıllarda profesyonel tüccarlar uluslararası ticareti kolaylaştırmak için bir uluslararası ticaret hukuku heyeti oluşturdular. Bu hukuk, insanlar ekonomik faaliyetlerdeki karşılıklılık esasına dayalı bir şey olarak bir hakkaniyet sisteminden doğan karşılıklı faydaları kabul ettikleri için/ölçüde gönüllüğe bağlı olarak ortaya çıkmıştır. Tüccarlar anlaşmazlıkları karara bağlamak için kendi mahkemelelerini kurdular ve bu mahkemelerin kararları sürgün tehdidi ile alındı. Bu uluslararası ticaret hukuku organı spontane bir gelenek düzeni olarak ortaya çıktı ve bugün hala modern ticaret hukukunun temelini teşkil eder.⁵⁸

Hem doğal mülkiyet arzusu hem de geleneksel mülkiyet kuralları yasa koyucuları sınırlasa da onlar uzlaşmazlıkları çözmek ya da ekonomik gelişmeyi arttırmak için zorunlu olduğunda mülkiyet kurallarını bilinçli olarak şartlara bağlayabilirler. Hernando de Soto şuna işaret etmiştir: Mülkiyet hukukunun tarihi, insanların resmi legal talepleri olmadığında bile doğal olarak resmi olmayan şekilde nasıl mülkiyete sahip olacaklarını gösterir. Resmi olmayan sosyal gelenek onların mülkiyet haklarını tanır. Fakat bu nedenle onlar, bu mülkiyeti sermaye yatırımı olarak kullanmak için resmi hukuki onaya ihtiyaç duyarlar. Az gelişmiş dünyada fakir insanlar aslında resmi olmayan ya da illegal ekonominin devasa mülkiyet birikimlerine sahiptir fakat resmi legal hakları olmaksızın bu mülkiyeti sermaye varlıkları olarak kullanamazlar.⁵⁹

Richard Pipes Rusya gibi bir ülke tiranlığı besleyen mülkiyet haklarını sınırlarken İngiltere gibi bir ülkenin nasıl özgürlüğü artıran mülkiyet hakları geliştirdiğini göstermek için İngiltere ve Rusya örneklerini kıyaslamıştır. Özgürlük insanların mülkiyet edinme ve başkalarıyla özgürce ticaret yapmaya yönelik doğal eğilimlerinin korunmasını gerektirir.⁶⁰

56 Bkz., Haim Ofek, *Second Nature: Economic Origins of Human Evolution* (Cambridge: Cambridge University Press, 2001).

57 Westermarck, *Moral Ideas*, 2: 35-43.

58 Bkz. Bruce L. Benson, *The Enterprise of Law: Justice without the State* (San Francisco, CA: Pacific Research Institute for Public Policy, 1990) ss. 11-36; ve "Customary Law as a Social Contract: International Commercial Law," *Constitutional Political Economy* 3 (1992): 1-27.

59 Bkz. Hernando de Soto, *The Mystery of Capital: Why Capitalism Triumphs in the West and Fails Everywhere Else* (New York: Basic Books, 2000).

60 Bkz., Pipes, *Property and Freedom*.

Darwinci muhafazakâr mülkiyeti ve ticareti sosyal işbirliğini insanların ticaretten karşılıklı kazançlarının olduğu karşılıklı takas yoluyla teminat altına almanın temel bir aracı olarak görür. Bu, yasa ile planlanmış şartlara tabii olan geleneksel mülkiyet ve ticaret kanunlarını destekleyen karşılıklılığa dayalı bir şey olarak doğal zenginlik ve hakkaniyet arzularının ifadesidir.

Aile Hayatı

Özel mülkiyet özgürlüğü pekiştiren ahlak kurallarının önemli bir kaynağıdır. Ne var ki aile hayatı eşit ölçüde önemlidir. Hayek özel mülkiyeti ve aileyi medeniyetin temelindeki “iki kritik yönetim kuralları grubu”nu temsil eden bir şey olarak tanımlar. Mülkiyete saldıran rasyonalist reformcular aileye de saldırırlar; çünkü ikisi de saf akıldan ziyade kültürel gelenekten doğar.⁶¹ Hayek kasıtlı olarak organize olmuş devleti ve bireyi tek sosyal realiteler olarak gören “yanlış bireyciliği” reddeder. Bunun yerine devlet ile birey arasındaki orta dereceli ilişkilerin önemini gören “hakiki bireyciliği” savunur ve ailenin alışılmış sosyal geleneklerden doğan bu orta dereceli ilişkileri desteklemenin temeli olduğunu düşünür.⁶²

Aile hayatı insanın evrim tarihinde doğal seleksiyonun şekillendirdiği cinsel birleşme, ebeveyn bakımı ve aile bağlarına yönelik doğal insan arzularında temellenir.⁶³ Evlilik ve aile hayatının özel kurallarını alışılmış gelenekler belirler. Bu gelenekler her toplumda değişiklik gösterdiği halde, doğal arzular bu gelenekleri kesin evrensel kalıpları izleyecek şekilde sınırlar. Diğer memelilerdeki gibi, insan yavruları uzun soluklu ebeveyn bakımı olmaksızın hayatta kalamazlar. Tipik olarak anneler başka bireylere nazaran çocuk bakımından daha fazla sorumludur. Fakat genellikle babalar da çocuklarının büyümesine katkı sağlar.

Evlilik bağı evrensel bir kalıbı ortaya koyar. Tekeşlilik çoğu insanın tercih ettiği evlenme biçimidir. Polijini/çok karılılık –bir adamın birçok karısının olması– yaygındır. Poliandri/çok kocalılık –bir kadının birçok kocasının olması– son derece nadirdir. Polijini geçerli olabilir, fakat kocanın kıymet verme gücünden dolayı eşler arasında kıskançlığa sebep olduğu ve başka pek çok erkeği eşsiz bırakarak yalnızca birkaç zengin ve güçlü erkeğin çok sayıda kadına sahip olmasına imkan tanıdığı için çatışmaya neden olur. Bu güç yoğunluğu yüzünden çok karılılık şiddet ve despotizmi destekleme eğilimin-

61 Friedrich Hayek, “Origins and Effects of Our Morals,” *The Essence of Hayek*, editörler, Chiaki Nishiyama ve Kurt R. Leube, (Stanford, CA: Hoover Institution press, 1984), ss. 318-330.

62 Hayek, *Individualism and Economic Order*, (Chicago: University of Chicago Press, 1948), ss. 22-23.

63 Cinsel ve ailesel bağın insan doğası üzerine bkz., Arnhart, *Darwinian Natural Right*, 89-160; ve “Thomistic Natural Law as Darwinian Natural Right.”

dedir. İslamcı toplumların despotik karakteri büyük ölçüde çok karılı evlilik sisteminin ürünü olduğu iddia edilir. Bu yüzden Ludwig von Mises çokeşliliği, kocanın eşlerini sömürmesi nedeniyle şiddet prensibine dayanan bir evlilik sistemi olmakla suçlar. Buna karşıt şekilde o, modern tekeşli evliliği karı ve kocanın karşılıklı vefa bağını içeren sözleşme prensibine dayalı bir şey olarak görür.⁶⁴

Bu nedenle insan doğası ve insan gelenekleri evlilik ve aile kanunlarını sınırlasa da yasa koyucular ve yargıçlar bu alandaki anlaşmazlıkları ve belirsizliği planlanmış şartlarla çözebilirler. Örneğin, ensest ve homoseksüelliği kontrol eden yasaları düşünün. Bütün toplumlarda bir ensest tabusu vardır. Ve neyin ensest sayılacağına dair geleneksel kurallar çeşitliliğine rağmen, insanlarda birlikte yetiştikleri kişilere karşı doğal cinsel bir isteksizlik eğilim vardır. Bu eğilim doğal seleksiyonun insanları akraba ile cinsel ilişkinin zararlı etkilerinden koruyacak biçimde şekillendirdiği bir eğilimdir.⁶⁵ Sonuç olarak bütün toplumlar kız kardeş ile erkek kardeş, ebeveyn ile çocuk arasındaki evliliği yasaklar. Fakat pozitif hukukta çeşitlilik vardır; pozitif hukuk çekirdek aile ile sınırlı değildir. Örneğin Avrupa'da kuzen evliliği legaldir; fakat Birleşik Devletler'de bazı eyaletler kuzen evliliğine izin verirken diğerleri yasaklar.⁶⁶

Benzer şekilde kültürel gelenek homoseksüellerin evlenmesini de yasaklamıştır. Fakat cinsel birleşme, ebeveyn bakımı ve aile bağları giderek yetişkinler arasındaki akdi uzlaşma ilkesinin kontrolüne bırakıldığı için bazı eşcinsellerin evlenme hakkına sahip olması gerektiği iddiasını reddetmek zorlaşmıştır. Doğa ve gelenek bu tartışmayı şekillendirir, fakat nihai sonuç yasa yapıcıların, hâkimlerin ve vatandaşların bilinçli seçimi olacaktır.

Darwinci muhafazakârlar evliliği ve aile hayatını evrim tarihinde şekillenen doğal insan arzularında temellenen bir şey olarak gibi destekler. Fakat bazı konularda –homoseksüel evlilik sorunu gibi– geleneksel muhafazakârlar geleneksel evliliği tahrip edici bir şey olarak bu farazi hakkı reddetmeye meyilli oldukları halde, liberteryen muhafazakârlar homoseksüellerin evlenme hakkını onaylama eğiliminde olacaklardır.

64 Von Mises, *Socialism*, ss. 80-87.

65 bkz., Amhart, "Thomistic Natural Law as Darwinian Natural Right."; ve *Incest, Inbreeding, and the Westermarck Effect*, "The Incest Taboo as Darwinian Natural Right," editör, Arthur Wolf ve William Durham, (Stanford, CA: Stanford University Press, 2004), ss. 190-218.

66 bkz., Martin Ottenheimer, *Forbidden Relatives: The American Myth of Cousin Marriage* (Urbana: University of Illinois Press, 1996).

Sınırlı Devlet

Hayek ve diğer muhafazakârlara göre devlet ile özgürlük arasında zorunlu bir karşıtlık yoktur. Keyfi, mutlak devlet özgürlüğü tehdit eder. Fakat hukukun egemenliği altındaki sınırlı devlet özgürlüğe imkân tanır.⁶⁷ Yöneticilerin özel kararlarından ziyade hukukun genel kurallarıyla işleyen idari baskı spontane özgürlük düzeninin gelişebileceği genel kamu yönetimi çerçevesini teminat altına alır. Aile hayatında ve ekonomik mübadelede özgürlük hem bireyle-ri gayrimeşru şiddete karşı koruyacak bir kriminal hukuk sistemini hem de mülkiyet hakları, sözleşmeler, evlilik ve aile haklarının standartlarını takviye eden genel yasalara ihtiyaç duyar. Bir hükümet baskısı olmaksızın anarşist spontane işbirliği rüyası hem liberteryen hem de gelenekçi muhafazakârların reddettiği ütopyacı bir vizyondur. Bu liberteryen anarşizmi benimseyenler ütopyacı sola katıldılar.

İnsanların doğal bir politik kural ya da yönetim arzuları vardır.⁶⁸ İnsanlar doğaları gereği politik hayvandırlar. Çünkü doğal olarak (hiç değilse ara sıra) merkezi koordinasyon gerektiren sosyal sistemler içinde yaşarlar.⁶⁹ Avcı-toplayıcı gruplar gibi bazı primitif insan topluluklarında toplumun bu merkezi koordinasyonu gayri resmi ve episodiktir. Bürokratik devletler gibi daha büyük ve daha kompleks topluluklarda bu merkezi koordinasyon resmi ve süreklidir. Başkalarının desteği olmaksızın hiçbir tekil insan kimseyi yönetemeyeceği için politik hayat bütünüyle otokratik olamaz. Bütünüyle demokratik de olamaz; çünkü bir topluluğun bütün üyeleri her kararda eşit kişiler olarak yönetilemez. Sonuç olarak, her politik komünite bir oligarşi formudur.

İnsan politikaları aynı zamanda bir erkek egemenlik alanıdır. Bugüne kadar hiç anaerkil bir politik komünite görülmemiştir.⁷⁰ Kadınlar hayatın diğer alanlarında genellikle büyük güce sahip olsalar ve birçok kadın politik alana çoğu zaman girebilse bile politik hayatın kamusal alanları erkek egemenliği altındadır.

Darwinci sosyal teorisyenler evrilmiş insan doğasını bir manada, hukukun egemenliği altındaki sınırlı yönetimin en iyi yönetim olduğu yönündeki muhafazakâr hükmü kabul eden yönetimi benimseyerek açıklar. Daha özelde Darwinci teorisyenler şu muhafazakâr inancı onaylar: Birleşik Devletler'de

67 bkz., Hayek, *Constitution*, ss. 162-175, 220-222.

68 Bu paragraf –bazı hafif değişikliklerle– şuradan alıntıdır; Arnhart, *Darwinian Natural Right*, ss. 33-34.

69 Bkz., Gary Johnson, *Human Nature and Politics*, "The Evolutionary Origins of Government and Politics." Editör, Joseph Losco ve Albert Somit (Greenwich, CT: JAI Press, 1995), ss. 243-305.

70 Bkz. Steven Goldberg, *Why Men Rule: A Theory of Male Dominance* (LaSalle, IL: Open Court 1993); ve Arnold Ludwig, *King of the Mountain: The Nature of Political Leadership* (Lexington; University Press of Kentucky, 2002).

Amerika'nın James Madison gibi kurucularının tesis ettiği anayasal bir yönetim özgürlüğü korumak için en iyi rejimdir.⁷¹

İnsanlar, bütün insan atalarının avcı toplayıcı olarak yaşadığı 1,6 milyon yıl öncesinden 10 bin yıl öncesine kadar uzanan Buzul Çağı boyunca evrildiler. Darwinci psikologlar insanların hala avcı-toplayıcı çevresine –“evrimsel uygulanabilirlik çevresi”– (EEA) uygun olarak biçimlenmiş evrimleşmiş arzuları olduğunu savunurlar. EEA'daki insanların sosyal problemi hilekârların bedavacılığına karşı korunurken karşılıklı işbirliğinin faydalarının nasıl teminat altına alınacağıydı. Kooperatif bir sosyal düzen akrabalık bağlarından ve karşılıklılık esasından doğmuştur ve işbirliğinin normlarını ihlal eden hilekârlar cezalandırılmıştır. Bu avcı-toplayıcı toplum genel hatlarıyla eşitlikçi olmasına rağmen güç ve statüde bazı farklılıklar vardır. EEA'daki insanların hem tahakküm etmek hem de tahakküm altında olmama arzuları vardır. Bazı insanlar baskın olabileceken sömürülmeyi reddeden astların direnişi onların baskınlığını denetim altında tutmuştur.

Kompleks, zirai toplumların gelişimi insanların yiyecek arayan küçük gruplardan geniş çiftçi gruplarına geçmelerine imkân tanımıştır. Son on bin yılda büyük, bürokratik olarak merkezileşmiş devletlerin ortaya çıkışıyla birlikte baskın egemen sınıflar çok sayıda insanı farklı ölçülerde sömürmüş ve bu nedenle avcı-toplayıcı toplumda insanların sahip olduğu özgürlük ortadan kalkmıştır. İnsanlar evrimsel geçmişte atalarımızın sahip olduğu özgürlüğü restore eden modern serbest pazar, sivil özgürlük ve sınırlandırılmış demokratik yönetim ilkelerini yalnızca son bir kaç yüzyılda geliştirmiştir.

Sonuç olarak Darwinci sosyal teorisyenler, hukuk egemenliği altındaki modern anayasal cumhuriyetlerin insanların evrilmiş arzularını başka bir sosyal düzenden daha iyi tatmin edeceği sonucuna vardılar. Özel mülkiyete dayanan bir kapitalist ekonomi iş bölümüne –böylelikle insanlar en iyi yaptıkları şeyde uzmanlaşabilirler– ve sonrasında insanların emeklerinin ürünlerini değerli tokuş etmelerine imkân tanır. Bu, evrilmiş hayatta kalma, statü ve zenginlik arzularını tatmin eder. Özgür bir toplum insanlara çekirdek aileler ve farklı sosyal gruplar oluşturma imkânı tanır. Bu, cinsel birleşme, aile bağları, ebeveyn bakımı ve arkadaşlık gibi evrilmiş arzuları tatmin eder. Sınırlı güçleri sahip temsili bir hükümet, siyasi hırsı olanların baskıcı bir elit olmalarını engellerken devlet kademelerinde yer edinme fırsatı tanır. Bu, çok sayıda astın sömüren tahakkümden bağımsız olmaya yönelik evrimleşmiş ar-

71 Örneğin, bkz., Pinker, *Blank Slate*, 283-305; Mark F. Grady ve Michael T. McGuire, “The Nature of Constitutions,” *Journal of Bioeconomics* 1 (1999): 227-240; ve Paul H. Rubin, *Darwinian Politics: The Evolutionary Origin of Freedom* (New Brunswick, NJ: Rutgers University Press, 2002).

zusunu da tatmin ederken, azınlık yönetici sınıfın tahakküm kurmaya yönelik evrimleşmiş arzusunu da tatmin eder.

Amerikan anayasal rejiminin kurulması hukukun egemenliği altındaki sınırlı yönetimin nasıl insan doğasının, geleneğinin ve aklının ortak ürünü olarak ortaya çıktığını gösterir. Amerikan Anayasasının hazırlayanlar bunun insan doğasıyla uyumlu olduğunu düşünmüşlerdi. James Madison'un *The Federalist (Federalist)*'te ileri sürdüğü üzere hükümet "bütün insan doğası refleksiyonlarının en önemlisidir." Ve ayrıca örneğin politik güce sahip insanlar doğal olarak bencil sonlar için güçlerini kötüye kullanmaya meyil edeceklerinden özgürlüğü korumak bir güçler ayrılığı sistemi gerektirir.⁷² Amerikan Anayasası aynı zamanda Anglo Amerikan hukukunun ve yönetiminin geleneklerinde – örneğin, İngiliz teamül hukuku, Amerikan kolonileri tecrübesi ve Amerikan eyalet anayasalarında– temellenir.⁷³ Fakat hem insan doğası hem de gelenek Anayasayı hazırlayanları ve onaylayanları sınırlasa da, onlar aynı zamanda bazı yeni pratikleri ve kurumları bilinçli şekilde benimseme özgürlüğüne de sahiptiler. Örneğin, Amerikan başkanlığı İngiliz monarşi geleneğinden ve Amerikan eyalet valilerinin tecrübelerinden unsurlar içerseler de Anayasanın Article II (2. Bend)'inde planlandığı gibi başkanlık tasarlanmış yeni bir kurumdur.⁷⁴ Ayrıca Anayasayı hazırlayanlar gelecek nesillerin bilinçli şekilde anayasayı değiştirme tercihinde bulunabilmeleri için anayasal değişiklikler hazırladılar.

Politik rejimleri insan doğasının evrilmiş arzularını ne kadar iyi tatmin ettiklerine bağlı olarak iyi ya da kötü diye değerlendirebiliriz. Ve Amerikan rejiminin en iyi rejim olduğu yargısına varabiliriz; çünkü bu rejim bu evrilmiş arzuları başka bir rejimden çok daha iyi şekilde tatmin eder.

Özel mülkiyet, aile hayatı ve sınırlı yönetim düzenlenmiş özgürlük rejimlerini insan doğasından, insan geleneğinden ve insanın bilinçliliğinden doğan sosyal düzenin hiyerarşisini resmedecek şekilde sürdürür. Hayek'in sosyal düzene evrimci yaklaşımı, insan toplumundaki düzenin nasıl genetik evrim, kültürel evrim ve bilinçli seçimin ortak ürünü olarak ortaya çıktığını görmemizi sağlar. Bu evrimci sosyal düzen bilimi, insanların bilgi ve erdem konusunda sınırlı varlıklar olarak kusurluluğu ile uyumludur. Böyle bir evrimci bilim Darwinci muhafazakârlığın temelidir.

72 Alexander Hamilton, James Madison ve John Jay, *The Federalist Papers*, sayı: 51 (New York: Random House, Modern Library, 1937), 337-339.

73 Bkz. George Anastaplo, *The Constitution of 1787: A Commentary* (Baltimore, MD: Johns Hopkins University Press, 1989), 1-12; ve Donald S. Lutz, *The Origins of American Constitutionalism* (Baton Rouge: Louisiana State University Press, 1988).

74 Bkz., Charles Thach, *The Creation of the Presidency, 1775-1789* (Baltimore, MD: Johns Hopkins University Press, 1969).